

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
SOCIALINĖS POLITIKOS GRUPĖ**

**PAŽYMA
DĖL VALSTYBINIO SOCIALINIO DRAUDIMO FONDO BIUDŽETO 2023 METŲ
RODIKLIŲ PATVIRTINIMO ĮSTATYMO PROJEKTO IR SU JUO SUSIJUSIŲ
ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ (TAP-22-1746)(22-13314(2))**

2022-10-07 Nr. NV-2882

Vilnius

Rengėjas: Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

Tikslai – 1) patvirtinti Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2023 metų rodiklius ir biudžetą; 2) įgyvendinti Konstitucinio Teismo nutarimą ir užtikrinti, kad socialinio draudimo baudos atitiktų už mokesčių įstatymų pažeidimus skiriamas baudas ir jas būtų galima individualizuoti; 3) teisės į nedarbo draudimo išmoką pradžios momentą susieti su bedarbio statuso įgijimo diena.

Esama situacija:

- Pagal Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto sandaros įstatymą valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto projektas sudaromas biudžetiniams metams.
- Konstitucinis Teismas 2022 m. gegužės 19 d. nutarimu pripažino, jog Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 19 str. 2 d. nuostata „jeigu patikrinimo metu nustatoma, kad socialinio draudimo įmokos neteisėtai sumažintos, priskaičiuojama trūkstama socialinio draudimo įmokų suma ir skiriama 50 procentų šios sumos dydžio bauda“ tiek, kiek, joje įtvirtinus teisės pažeidėjams taikytiną griežtą sankciją, teismui neleidžiama, atsižvelgiant į teisės pažeidimo pobūdį, į atsakomybę lengvinančias ir kitas aplinkybes, jos individualizuoti, prieštarauja Konstitucijai.
- Užimtumo įstatyme reglamentavus darbo rinkai besirengiančio asmens statuso suteikimą, reikia sureguliuoti nedarbo socialinio draudimo išmokos skyrimą ir mokėjimą tais atvejais, kai asmuo iš pradžių įgyja darbo rinkai besirengiančio asmens statusą ir tik po kurio laiko – bedarbio statusą.

Esmė: Siūloma:

Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2023 metų rodiklių patvirtinimo įstatymo projekte: patvirtinti VSDF 2023 metų biudžetą (6 652 028 tūkst. Eur pajamų ir 6 416 258 tūkst. Eur išlaidų; pajamos viršija išlaidas 235 770 tūkst. Eur), socialinio draudimo įmokų tarifus, VSDF veiklos sąnaudų kompensacijų dydžius, socialinio draudimo pensijų indeksavimo koeficientus ir socialinio draudimo pensijų dydžių mato rodiklius (pensijų indeksavimo koeficientas – 1,0902; bazinės pensijos dydis – 246,21 Eur; našlių pensijos bazinis dydis – 34,89 Eur; individualiosios socialinio draudimo pensijos dalies papildomas indeksavimo koeficientas – 1,0580; pensijų apskaitos vieneto vertės dydis – 5,70 Eur). Socialinio draudimo įmokos 2023 m. bus skaičiuojamos nuo sumos, ne didesnės kaip 60 šalies vidutinių darbo užmokesčių, taikomų apdraustųjų 2023 m. socialinio draudimo įmokų bazei skaičiuoti (101 094 Eur). Bendrajai socialinio draudimo pensijos daliai kompensuoti iš valstybės biudžeto 2023 m. numatoma skirti 2 698 833 tūkst. Eur, papildomam individualiosios socialinio draudimo pensijos dalies indeksavimui – 120 000 tūkst. Eur iš VSDF biudžeto.

2) Valstybinio socialinio draudimo įstatymo projekte:

- ✓ nustatyti, kad už valstybės lėšomis draudžiamus asmenis soc. draudimo įmokas gali sumokėti ne tik įstaigos, kurių vadovai yra valstybės biudžeto asignavimų valdytojai, bet ir šių įstaigų vadovų įgaliotos asignavimų valdytojai pavaldžios ir (ar) ministrų valdymo sričių biudžetinės įstaigos (pvz. Nacionalinė sporto agentūra galės sumokėti soc. draudimo įmokas už sportininkus, draudžiamus valstybės biudžeto lėšomis);
- ✓ nustatyti, kad jeigu patikrinimo metu nustatoma, kad soc. draudimo įmokos neteisėtai sumažintos, priskaičiuojama trūkstama įmokų suma ir skiriama bauda mutatis mutandis taikant Mokesčių administravimo įstatymo 139 ir 140 str. nurodytus baudų dydžius ir nustatytą baudų skyrimo tvarką, kurioje numatyta galimybė baudos dydį individualizuoti, atsižvelgiant į pažeidimo pavojingumo pobūdį ir mastą; kaltę (kaltės formą ir rūšį); dėl padaryto pažeidimo atsiradusią žalą; atsakomybę lengvinančias ir sunkinančias aplinkybes;
- ✓ siekiant sudaryti teises prielaidas bylas nagrinėjantiems teismams individualizuoti baudų dydžius, nustatyti, kad skundą nagrinėjantis teismas, atsižvelgdamas į padaryto teisės pažeidimo pobūdį, mastą, atsakomybę lengvinančias ir kitas reikšmingas aplinkybes, dėl kurių draudėjui skirta bauda akivaizdžiai per didelė ir neproporcinga (neadekvati) jo padarytam teisės pažeidimui ir dėl to neteisinga, bei vadovaudamasis teisingumo ir protingumo principais, turi teisę skirti mažesnio negu nustatyta Mokesčių administravimo įstatymo 139 str. dydžio baudą.

3) Nedarbo socialinio draudimo įstatymo projekte (įsigalios nuo 2023 m. sausio 1 d.) patikslinamos nuostatos, aiškiai reglamentuojant, kad nedarbo draudimo išmokos skiriamos tik bedarbio statusą turintiems asmenims.

Derinimas: Projektas suderintas su Finansų ministerija, Teisingumo ministerija, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, VSDF valdyba ir Užimtumo tarnyba.

Įstatymų projektams pritarė VSDF taryba 2022-09-27 posėdyje.

Atitiktis Vyriausybės programai: Vyriausybės programos nuostatomis neprieštarauja. Įtraukta į Seimo rudens sesijos darbų programą.

Dalykinio vertinimo išvada. Siūlome svarstyti Vyriausybės posėdžio B dalyje.

Socialinės politikos grupės patarėja

Aušra Gratulevičienė

tel. +370 5 2098603, el.p. ausra.gratuleviciene@lr.lt